

ECONOMIA ■

Les dades ho confirmen: la pujada dels tipus d'interès afavoreixen la gran banca

MÚSICA ■

Quins seran els discos que vindran aquest 2023?

EL

MAGAZÍN Núm. 260

Divendres, 20 de gener de 2023

**ALBERT
MARQUÈS**

“Hem d’aturar l’execució de Keith LaMar i treure’l del corredor de la mort”

ZENO GILL

ENTREVISTA

ALBERT
MARQUÈS

“No puc carregar-me a l’esquena tot el pes de salvar Keith LaMar, però tinc la responsabilitat d’intentar-ho”

Albert Marquès és un d’aquells músics que encara entenen l’art com una eina per transformar el seu entorn. L’any passat va publicar ‘Freedom First’, un disc gravat amb Keith LaMar, poeta afroamericà que viu al corredor de la mort des de fa 28 anys. Una obra que posa sobre la taula la xacra del racisme i el drama de la pena de mort, i on el pianista vallesà establert a Nova York s’envolta d’astres del jazz com Brian Jackson o Arturo O’Farrill, però sobretot opta per prendre partit. El presentarà en directe els dies 1 i 2 de febrer al Black Music Festival de Girona i a l’Irdia Fest de Barcelona.

Text: Oriol Serra
Fotografia: Zeno Gill

En quin estadi legal es troba ara mateix el cas de Keith LaMar? S’ha fet cap progrés, darrerament?

Sí que s’han fet progressos, però no han estat suficients. Podem dir que el front artístic, que és el que s’encarrega de crear consciència i donar a conèixer la seva situació, està avançant més de pressa que el legal. En aquest darrer àmbit, ara mateix estem treballant amb un nou equip d’advocats que creu poder demostrar que no va haver-hi un judici just, però tot plegat és un procés molt complex que val molts diners. Per això estem buscant estudiants universitaris que vulguin donar-nos un cop de mà en les tasques d’investigació. Són moltes hores de feina, perquè cal llegir atentament centenars de documents a

la recerca de proves que demostrin que el judici a Keith LaMar no va ser just.

L’Estat d’Ohio té previst executar-lo el mes de novembre vinent. Encara és possible aturar l’execució?

No tan sols és possible, sinó que és la nostra prioritat. Primer hem d’aturar l’execució, i un cop assolit aquest objectiu caldrà treure en Keith del corredor de la mort. En aquest sentit, esperem que els advocats puguin demostrar en un termini d’un o dos anys que no hi va haver un judici just.

Vostè s’hi manté en contacte, amb Keith LaMar?

Hi mantinc un contacte gairebé diari. I és un home molt fort, però no pas un superheroï. Hi ha moments molt dramàtics. Per exemple, mesos enrere em deia que aquest Nadal passat seria l’últim que viuria. Quan una persona es desperta

cada dia al corredor de la mort, hi ha quelcom de tot allò que ja forma part de la seva vida quotidiana. No ho accepta ni s'hi resigna, però és la seva vida.

I vostè com ho porta, tot plegat?

Ho porto tan bé com puc. No puc carregar-me a l'esquena tot el pes de salvar-lo, però sí que tinc la responsabilitat d'intentar-ho. En aquest sentit, puc dir que els objectius del front artístic de la campanya, que són recaptar fons per pagar els advocats i visibilitzar la seva situació, s'estan assolint. Val a dir que no volem conscienciar només sobre el cas d'en Keith, sinó sobre la pena de mort en general i les presons de manera més global.

Com va conèixer el cas de Keith LaMar, i com es va involucrar en la campanya per treure'l del corredor de la mort?

Durant la primavera de 2020 solia anar a tocar a les manifestacions convocades pel moviment Black Lives Matter arran de la mort de George Floyd. En aquella mateixa època, un dels meus veïns, el teclista i flautista Brian Jackson, qui també va acabar tocant a *Freedom First*, em va deixar un llibre d'entrevistes a persones que estaven preses en cel·les d'aïllament. Una d'aquestes persones era en Keith, i el que explicava em va cridar molt l'atenció. La gran majoria de persones que hi ha tancades a les presons dels Estats Units són negres, i el d'en Keith em va semblar justament un altre cas on el govern es proposava assassinar un home negre. Parlant amb en Brian, vam decidir que calia mobilitzar-se i protestar abans que l'executessin. Vam convocar tres manifestacions al carrer, i a totes tres hi van venir a tocar una vintena de músics que eren amics meus i es volien sumar a la causa.

Aquelles mobilitzacions van ser l'arrel de *Freedom First*?

Ara mateix seria molt difícil poder convocar 20 o 25 músics perquè vinguessin a tocar a una manifestació sense cobrar, perquè tots tenen les seves pròpies agendes i amb prou feines disposen de temps lliure. Però durant la primavera de 2020 la música en directe s'havia aturat completament a causa de la pandèmia. Tothom estava tancat a casa i els músics no podíem anar de gira. Però en canvi, sí que podíem sortir a tocar al carrer de forma desinteressada, perquè teníem temps. A mida que es va anar recuperant la normalitat i els músics tornàvem a tenir feina, tot allò es va anar desinflant. Arribat aquest punt, se'm va acudir que fer un disc podia ser una bona forma de donar continuïtat al projecte.

A *Freedom First* ha fet una cosa que no s'havia fet mai abans en un disc: gravar per via telemàtica la veu d'una persona que és al corredor de la mort, i integrar-la en un seguit de peces musicals. És un procés relativament senzill tècnicament, però en els camps logístic i burocràtic no ho devia ser gens.

La part logística va ser molt complicada. Era molt difícil poder gravar junts a temps real, i això ens va obligar a establir un mètode de treball pel qual, o bé ell enregistrava primer la seva part i jo hi afegia després la música, o bé jo feia primer la música i després hi sobreposava la seva veu. Només hi ha una peça, "Tell'Em The Truth", que vam poder gravar junts a través d'una videoconferència. La fotografia que es veu a la caràtula del disc és d'aquella sessió. I potser per això, perquè la vam poder gravar junts, em sembla un dels temes més bonics del disc.

Quant de temps va necessitar per enregistrar el disc?

La gravació va durar gairebé un any. La primera sessió la vam fer el febrer de 2021 en un estudi de Girona amb Manel Fortià al contrabaix, Marc Ayza a la bateria i Erin Corine a la veu i a la flauta, i l'últim tema el vam enregistrar als Estats Units el gener de 2022. Van ser molts mesos d'anar treballant a poc a poc, i un procés que va involucrar un gran nombre de músics que van contribuir-hi sense demanar res a canvi. Parlem de músics molt importants, com el pianista Arturo O'Farrill, el meu mentor, que té 17 Grammys.

El mes de febrer de l'any passat, tot just publicat *Freedom First*, el va presentar al Festival de Jazz

"La nostra prioritat és aturar l'execució de Keith LaMar. Un cop assolit aquest objectiu caldrà treure'l del corredor de la mort. Esperem poder demostrar que no va tenir un judici just"

"Trump va normalitzar coses que fins aleshores no eren políticament correctes. En la vida quotidiana ja s'accepten comentaris que abans no s'haurien acceptat i poden ferir a moltes persones"

de Granollers. Aquella actuació va ser molt especial perquè el mateix Keith LaMar hi va recitar en directe per via telemàtica des del corredor de la mort. Això tampoc s'havia fet mai abans durant un concert. Té previst repetir-ho el mes vinent a Girona i Barcelona?

L'objectiu és que ell reciti en directe a cada concert, però això no sempre és possible perquè la logística torna a ser molt complicada. La qual cosa ens obliga a tenir un pla B, que és una gravació amb la seva veu. Per tot plegat demanem als promotors que no anunciïn la intervenció en directe de Keith LaMar, perquè no sempre la podem garantir. Però sí que podem prometre que, d'una manera o d'una altra, serà present a cada concert. Si no hi és en directe, hi serà mitjançant un enregistrament. D'altra banda, una cosa molt important que ha de saber el públic és que una part de l'entrada de cada un d'aquests concerts es destinarà a la campanya "Justice for Keith LaMar".

El de Granollers va ser un dels primers concerts de presentació de *Freedom First*.

Va ser el segon concert, i el primer que vam fer fora dels Estats Units. El primer de tots l'havíem fet el novembre de 2021 a Chicago, abans que sortís el disc. En tots dos concerts em van acompanyar Marc Ayza, Erin Corine i Manel Fortià. En Marc i l'Erin són parella, i van tenir la primera filla justament la nit que vam tocar a Granollers. L'Erin va donar a llum després del concert, i va ser molt emotiu.

Els Estats Units venen de viure una de les seves etapes més convulses sota la presidència de Donald Trump, que va tornar a posar de manifest tot l'abast d'una xacra com el racisme. Ara que Trump ja porta dos anys fora de la Casa Blanca, quin ambient s'hi respira, al país?

Des que Trump va deixar la presidència s'ha relaxat la tensió, però a la pràctica no ha canviat res. El volum dels decibels ha baixat i això és positiu, perquè no es pot viure permanentment amb tant

de soroll, però si rasques una mica t'adones que les coses han canviat molt poc en àmbits com el de la immigració. Simplement, se n'ha deixat de parlar. I és lògic, perquè quan hi ha més tensió també sol haver-hi més mobilització. En canvi, quan tot es tranquil·litza la resposta social tendeix a ser també menys sorollosa. No crec en el "Com pitjor, millor", però és evident que els moviments socials es desinflen quan deixen de passar coses: a Catalunya també s'ha anat veient durant els fets posteriors a l'1 d'Octubre. Trump va normalitzar coses que fins aleshores no eren políticament correctes. I això té un impacte molt gran, perquè en la vida quotidiana ja s'estan acceptant comentaris que abans no s'haurien acceptat i que poden ferir a moltes persones.

Vostè ja porta més d'una dècada instal·lat a Nova York i es troba estretament vinculat a l'escena jazzística de la ciutat. Deu haver estat un camí molt llarg, venint de Granollers.

Jo vaig créixer a Granollers i em vaig formar al Conservatori del Liceu. Anava i venia cada dia de Barcelona en Rodalies, però amb 22 anys me'n vaig anar a viure un mes a Cisjordània i després em vaig passar tres anys a París, on vaig arribar sense tenir absolutament res. Ni tan sols sabia parlar francès. Durant el primer any, vaig treballar en un McDonald's fins que em vaig poder anar dedicant a la música de mica en mica. Durant l'últim any vaig estar tocant amb el quartet de Leon Parker, un músic nord-americà que en aquell moment vivia a França. Va ser ell qui em va animar a fer el salt a la meca del jazz, que és Nova York, on malgrat el bagatge adquirit a París també hi vaig arribar amb una mà al davant i l'altra al darrere. Hi vaig anar sense papers i sense contactes, perquè no hi coneixia absolutament a ningú.

Va ser aleshores quan va entrar en contacte amb Arturo O'Farrill, a qui abans s'ha referit com el seu mentor. Es tracta d'un músic molt reconegut, i alhora forma part d'una de les nissagues familiars més importants del jazz contemporani. Com es van conèixer?

Una nit vaig anar a tocar en una *jam session* al Fat Cat, un local que solia haver-hi a Manhattan. Hi vaig veure un cartell anunciant que l'Afro Latin Jazz Alliance, l'organització sense ànim de lucre de l'Arturo, oferiria cada diumenge classes de jazz llatí adreçades als adolescents. En aquell moment jo tenia 25 anys, els vaig escriure un correu i els vaig explicar que, malgrat no estar estudiant en cap institut, em venia de gust assistir a les classes. Em van acceptar, però no vaig fer gaire d'alumne sinó que més aviat els vaig estar ajudant durant un any i mig, i al llarg de tot aquest temps vaig poder veure com l'Arturo impartia classes. Més tard vaig saber que l'havia sorprès el fet que jo mai li demanés res i em limités a escoltar i aprendre. En aquell moment jo treballava fent de cambrer, i l'Arturo va ser qui em va ajudar a regularitzar la meua situació com a immigrant i a sortir de la restauració. Em va oferir feina a la seva organització, que fa classes de música gratuïtes als nens de les escoles públiques més pobres de Nova York, i fins i tot em va regalar el piano de cua que encara avui tinc a casa meua. Quan dic que és el meu mentor, ho dic en un sentit molt ampli. No només m'ha ajudat en l'àmbit laboral, també m'ha ofert suport moral i emocional, i m'ha ajudat a poder viure a Nova York sense haver de dependre de feines precàries.

Considera Nova York com casa seva?

Creo que la vida adulta comença quan un deixa de dependre dels seus pares per subsistir. En el meu cas, això va passar quan tenia 22 anys i des d'aleshores he viscut sempre més a l'estranger. A Nova York hi porto vivint més de 10 anys i hi he tingut dos fills. Però al mateix temps, sempre he procurat cuidar els meus vincles amb Granollers. Vincles professionals, com el que mantinc amb el Festival de Jazz, però també emocionals, com els amics d'infància o la família. També segueixo de prop l'escena musical catalana. Des que vaig marxar, crec que no he passat un sol any sense venir a tocar a Catalunya.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

ChatGPT

Darrere aquest nom que sembla d'un personatge metàl·lic de la Guerra de les Galàxies, hi ha una aplicació d'intel·ligència artificial (IA) que ha aixecat les alertes del món educatiu perquè pot fer perdre sentit a molts processos d'ensenyament/aprenentatge. Aquesta nova eina, darrere de la qual en vindran moltes més de similars i encara millores, ens pot crear només donant-li un enunciat una redacció per a l'escola, un poema o un treball de fi de curs. Si amb el sorgiment de la Wikipedia els professors ja ens les vam veure magres i sempre tenim dubtes de l'originalitat dels treballs que se'ns presenten perquè amb l'accés a internet s'ha imposat la cultura de "tallar i enganxar". S'ha anat suplint molt del que havia de ser l'esforç dels estudiants i ens hem vist obligats a impulsar normatives antiplagi, però ara resulta que es posen a l'abast de tothom mecanismes perquè els facin la feina. La ganduleria quedarà així degudament fonamentada, igual que la ignorància. Triomf de la cultura de la simulació. És més, qui recorri a aquest sistema, ni tan sols se li podran aplicar normatives de frau, ja que de fet cada cas resultarà una creació expressa per qui sol·licita tal ajut, obtenint textos sobre els quals tindrà la *propietat intel·lectual*. No és anecdòtic aquest salt en la tecnologia digital que permetrà aquest programa informàtic i els similars que sorgiran. De fet, Microsoft ja està pensant a incorporar-lo al seu paquet de *software* del seu sistema operatiu per a ordinadors personals.

No es tracta pas de discutir les nombroses possibilitats positives que ens aporta ja i més aportarà la IA en camps

com el de la medicina i la salut, millores en l'eficiència energètica, gestió dels serveis urbans, millores en la productivitat... Però sense control en el seu ús i desplegament creem situacions distòpiques. L'exemple que posem avui, que és el desenvolupament d'un model lingüístic predictiu, no només ens pot fer retornar que el treball universitari recuperi la modalitat d'exàmens amb paper i bolígraf, cosa força probable, però el que és pitjor és que l'aprenentatge s'acabi reduint a obtenir habilitats en l'ús de les tecnologies que ens permetin trampejar el sistema educatiu, però

Hi ha el risc que l'aprenentatge es redueixi a obtenir habilitats per trampejar el sistema educatiu, però sense aprendre res pel camí

sense aprendre res pel camí. La cultura digital ha generat aversió cap a desenvolupar processos d'aprenentatge i adquisició de coneixements que anaven lligats a la bona predisposició, l'esforç i la dificultat. Es creu que com que tenim totes les dades possibles accedint-hi des dels fòtils tecnològics, no cal aprendre, memoritzar i fer anar la nostra ment. Però a la xarxa no hi ha coneixement, hi ha dades que si no les sabem contextualitzar, entendre, ens diuen poca cosa i continuem essent uns ignorants que, a

més, hem perdut qualsevol hàbit de treball i la capacitat de relacionar les coses, entendre la diferència entre causes i efectes.

Amb la resignació que ens sol caracteritzar en relació amb les innovacions tecnològiques, es torna a sentir la frase tòpica que això "ha vingut per quedar-se" o bé que "ens hem d'adaptar i fer-ho jugar al nostre favor". Està bé, resulta evident que qui no es conforma és perquè no vol. Però estem davant d'irrupcions tecnològiques sense control que dinamiten la transmissió i adquisició de coneixements, davant d'armes que són un tret a la línia de flotació de, per exemple, la mateixa institució universitària. Hi ha una gran tendència a transigir, quan no admirar de manera acrítica, tota innovació tecnològica que de manera elefantíaca irromp en el sistema educatiu. Pel camí es perden els objectius fonamentals de l'adquisició de formació i coneixement i els resultats d'aprenentatge resulten cada vegada més modestos. Ho diuen els treballs i indicadors que s'elaboren al respecte. L'exigència, els resultats, per exemple en el sistema universitari, no han deixat de caure. Tothom mira cap a una altra banda, la qüestió és mantenir el repartiment de títols a satisfacció de la societat. Però el cert és que una part significativa dels estudiants ni tenen ni adquireixen els coneixements bàsics i fonamentals que haurien d'haver incorporat. Implícitament, hem acceptat que no cal, que si es tenen *habilitats digitals* ja no els cal res més. Potser sí, potser la funció de la intel·ligència artificial és la de desplaçar la intel·ligència a seques.

Ares Escrivà Cruells

TRES VOLTES REBEL

No hi ha dret!

"No sé mucho de embarazos", deixa anar amb un somriure poca-solta el vicepresident de la Junta de Castella i Lleó. I es queda tan ample, orgullós de viure encallat en la creença obsoleta però malauradament encara massa estesa que les coses de les dones són això, nimietats, estupideses, tot i que d'elles depèn el futur de la humanitat. Ni de maternitat ni de sensibilitat ni de decència, en sap. Bàsicament perquè aquesta resposta insolent de Juan García-Gallardo, de Vox, arriba després d'anunciar les mesures del govern que comparteix amb el PP per *prevenir* avortaments. Com si fossin un virus o una epidèmia. Ja els agradaria vacunar-nos per evitar que decidim lliurement! La qüestió és que un mascle que reconeix que no en té ni idea –ni ganes– de gestacions, dicta les passes profilàctiques a seguir per torturar directament la dona que opti per aturar el procés. Per

si no fos prou difícil i trista la circumstància, es planteja mostrar a l'afectada una ecografia 4D del fetus i fer-li escoltar el batec, a veure si li passen les ganes de cop. I si no, se la deriva a un equip de salut mental que l'acabi de convèncer trepitjant la seua voluntat. Que hi ha d'haver naixement peti qui peti, vaja,

Als senyors encorbatats els importen poc els motius que empenyen una persona a interrompre l'embaràs

i després, espavil! Per reblar el clau, la ultradreta proclama que Castella i Lleó es convertirà, gràcies a ells, en la regió espanyola on les dones tenen més informació, llibertat i suport. Vox ha aconse-

gut, un cop més, que torni a la primera plana un debat que fa dècades que hauria d'estar resolt i que sempre s'ha tancat en fals. Possiblement perquè als senyors encorbatats els importen poc o gens els motius que empenyen una persona a interrompre un embaràs. I menys, les sensacions, la petjada i les conseqüències d'una determinació com aquesta. No som simples eines de procreació ni dianes exposades per anar rebent dards cada cop que convingui fer campanya i veure qui la diu més grossa. M'agradaria creure que s'imposarà el seny per defensar els drets sexuals i reproductius femenins, però molt em temo que serà l'interès polític el que frenarà la violenta penitència que pretenia imposar García-Gallardo. Vista la seva llargada de mires, només se m'acut citar, per silenciar-lo, un intel·lectual a la seua alçada: "Por qué no te callas?".

LLIBRES

CRÍTICA LITERÀRIA

Teresa Costa-Gramunt

Primers anys de Cardona Torrandell

Des del 6 d'octubre fins al 30 de novembre de 2022, a la Galeria Marc Domènech, de Barcelona, va tenir lloc una exposició tan destacable com necessària: "Cardona Torrandell. Anys 50". Tal com escriu en el magnífic i ben documentat text de presentació el crític Bernat Puigdollers en el catàleg de la mostra, "és, des de la dècada dels vuitanta, la primera exposició dedicada a Cardona Torrandell a la ciutat de Barcelona".

A Vilanova i la Geltrú, la seva ciutat natal, l'obra pictòrica d'Armand Cardona Torrandell (1928-1995) de manera intermitent, si bé potser massa espaiada, ha tingut una certa visibilitat. Fora de Vilanova l'obra de Cardona Torrandell ha passat, com acostuma a passar amb els artistes morts, un llarg purgatori que ara ha obert les portes amb aquesta mostra que va permetre admirar una bona selecció dels treballs dels primers anys d'un creador que als anys 50 va irrompre amb gran energia i passió en el panorama artístic català.

Entre els anys 1955 i 1959, un jove autodidacta, però àvid de coneixements, va començar amb vigor una carrera artística sorprenent, ja que "fins aquell moment tan sols se'n coneixia una intensa -tot i que soterrada- dedicació a l'escriptura, però en cap cas una

inclinació artística", comenta Puigdollers, que en el seu text desgrana tot el procés que el va dur des de l'anonimat fins a l'èxit de la seva personal proposta artística que fins i tot en la seva època menys figurativa (va festejar l'informalisme, però per sort li va durar poc temps) té una gran base literària: els dibuixos, gravats i pintures de Cardona Torrandell són sempre com un retaule, un llibre en imatges, ja des de les primeres obres.

Des de la distància, ens podríem preguntar per l'atractiu d'unes pintures i dibuixos que, tot i haver begut, com sembla ben natural, de la influència de l'obra d'artistes precedents, imanten la mirada perquè hi veiem de manera nítida l'esperit lliure de Cardona Torrandell. Ho diu ell mateix en aquesta afirmació escrita en el castellà de l'època: "Soy capaz de traicionar todos los estilos para poder ser más fiel a mi libertad expresiva". Ho va complir al peu de la lletra. L'estil de Cardona Torrandell, que va passar per diverses fases, és inconfusible i ja trepitja fort en aquesta primera època que ara hem tingut l'oportunitat de contemplar.

CARDONA TORRANDELL. ANYS 50

Autor text: Bernat Puigdollers
 Editorial: Galeria Marc Domènech
 Lloc i any edició: Barcelona, 2022
 Nombre de pàgines: 128

NOVETATS EDITORIALS

'La llarga migdiada de Déu'
 Pep Coll / Proa Ed.

Déu (Jahvé) dorm? Això es devien preguntar els infants i joves atrapats en un monestir de l'Arieja l'any 1940, pendents de si els gendarmes els entregaran als nazis. Els trobarà Samuel Silverstein, un transportista jueu que ho ha perdut tot en la desbandada davant de la Wermacht i veu els Pirineus com l'única escapatori per a tots. Una nova i vigorosa novel·la de Pep Coll, basada en fets reals.

'El fill del perruquer'
 Gerbrand Bakker
 Raig Verd Ed.

Alguns lectors recordaran que va guanyar el Premi Llibreter fa 10 anys amb *A dalt tot està tranquil*. Ara arriba al català el darrer títol del poc prolífic però molt valorat escriptor holandès. Així entrem en la vida d'en Simon, que hereta una perruqueria familiar. El seu pare havia desaparegut l'any 1977 quan el vol que el duia a Tenerife s'estavella. Ell, però, voldrà indagar en el passat familiar.

'Bukowski essencial'
 Charles Bukowski
 LaBreu Ed.

LaBreu comença el 2023 amb aquesta antologia de la poesia de Charles Bukowski en traducció de Marcel Riera. Escollides entre la trentena de reculls que va escriure, les poesies d'aquest volum revelen la trajectòria sencera del darrer dels grans poetes maleïts. El literat que no encaixa en els cànons políticament correctes d'avui però que, malgrat això, continua seduïnt els lectors.

'De Barcelona a l'Havana... passant per Darnius'
 Domènec Guansé / Adesiara

Possiblement aquest va ser un dels primers testimonis de l'èxode català del 1939. El seu autor -escriptor, periodista, polític- hi parla del contrast entre la Catalunya que ha deixat (la d'abans de la Guerra Civil, sobretot) i la Cuba on va arribar en el seu periple d'exili. I també parla de la defensa de la cultura catalana i de la llengua, des de l'optimisme vital malgrat les circumstàncies.

'He avortat'
 Pauline Harmange
 Destino

En uns dies en què la ultradreta espanyola ha tornat a posar sobre la taula el debat de l'avortament, arriba aquest llibre basat en la pròpia experiència de la coneguda escriptora feminista francesa. El relat que vol donar veu a les dones que, com ella, fan un pas que no havien pensat mai que es veurien abocades a fer. Que hi reflexionen abans de fer-lo i que el pateixen.

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

260

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA
CNL D'OSONA

LÈXIC

Llengua viva i llengua normativa: acostem posicions? (I)

Cada dia fem servir la llengua per comunicar-nos, tant en converses formals i informals com per escrit (missatges de correu, WhatsApp, etc.). I és en aquests actes comunicatius que a vegades apareix el dubte, la vacil·lació: “És correcte *fatxada* en català?”; “S’escriu amb *ela* geminada *al·lèrgia*?”; “Què vol dir *escometre*?”. És l’hora d’agafar el diccionari o consultar Optimot per tenir la certesa que el resultat del que volem dir o escriure serà correcte, adequat, en definitiva, segons el que diu la normativa. Resolt el dubte, després ve la valoració: “És que això no ho diem així”, “és que sempre ho compliquen”, “és que així no ho farem mai bé...”.

Des de l’Institut d’Estudis Catalans, la màxima institució en llengua del nostre país, fan sovint actualitzacions dels mots del diccionari i procuren acostar al màxim la llengua viva a la llengua normativa. En les dues darreres actualitzacions del Diccionari de l’Institut d’Estudis Catalans, del maig i del novembre de 2022, van introduir-hi alguns mots que demostren ben clarament aquest objectiu. Heus aquí alguns exemples:

El mot *encotillar*, en la versió anterior del diccionari deia només “posar una cotilla (a algú)”. En la nova actualització hi consta el significat “cenyir

excessivament (algú o alguna cosa) a normes, a regles”. Aquest nou significat figurat es deu a l’ús d’aquest mot per designar aquesta acció més opressora. Exemple: *Actua encotillat per la seva moral estricta*.

És evident que la paraula *sèrie* no podia faltar en les actualitzacions del diccionari amb el significat de “en televisió, ràdio o internet, programa divulgatiu o d’entreteniment que consta d’un nombre determinat de capítols que comparteixen un cert nexa argumental”. *Sèrie de televisió. Sèrie radiofònica*.

També s’incorpora al diccionari el mot *telèfon* com a sinònim de número (no d’aparell). *Dona’m el teu telèfon*. I ara ja podem dir que hem *pescat* un refredat, perquè a l’entrada de la paraula *pescar* hi ha també el significat de *contreure*.

I ben curiosa resulta la incorporació dins de l’entrada *estirar* de l’expressió “estirar la cadena”, amb el sentit “d’accionar el mecanisme de descàrrega d’aigua del vàter”, encara que no hi hagi cap cadena. No hi ha dubte que aquesta actualització l’ha provocada l’ús ben viu de l’expressió.

L’abisme entre la llengua normativa i la llengua viva no és tan profund, doncs. La setmana que ve en veurem algun altre exemple.

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de vic.ass@cpnl.cat

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

EDUCACIÓ

Montse Corderas Espona - Comunicació i Formació

Què són els ‘false friends’?

Més enllà dels amics que no són de veritat, es denomina ‘false friends’ (falsos amics) les paraules que en anglès s’escriuen o es pronuncien de manera similar o igual que altres paraules d’un altre idioma com pot ser l’espanyol o el català i, per tant, poden portar a confusió o a traduccions errònies, però en realitat tenen un significat totalment diferent. Per això se’ls anomena “amics falsos”, perquè quan et creus que tot va bé entre vosaltres i els coneixes, mostren la seva vertadera cara i et fan una punyalada per l’esquena.

Per exemple, malgrat escriure’s igual, la paraula anglesa *conductor* no significa conductor d’un vehicle sinó que es refereix al director d’orquestra o al cobrador que es troba als autobusos a Anglaterra.

Els false friends més habituals i perillosos:

ARGUMENT

El que sembla que és: argument (*argumento* en espanyol). El que realment significa: discussió (*discusión* en espanyol).

I com es diu argument? *Plot*.

AVOCADO

El que sembla que és: advocat/ada (*abogado/a* en espanyol). El que realment significa: alvocat (*aguacate* en espanyol).

I com es diu advocat? *Lawyer*.

CONSTIPATED

El que sembla que és: encostipat/ada (*constipado/a* en espanyol). El que realment significa: restrenyit/da (*estreñado/a* en espanyol).

I com es diu “estic encostipat”? “*I have got a cold*”.

EMBARRASED

El que sembla que és: embarassada (*embarazada* en espanyol). El que realment significa: avergonyit/da

FALSE FRIENDS

(*avergonzado/a* en espanyol).

I com es diu embarassada? *Pregnant*.

INTRODUCE

El que sembla que és: introduir (*introducir* en espanyol). El que realment significa: presentar (*presentar* en espanyol).

I com es diu introduir? *Insert*.

SOAP

El que sembla que és: sopa (*sopa* en espanyol). El que realment significa: sabó (*jabón* en espanyol).

I com es diu sopa? *Soup*.

TERRIFIC

El que sembla que és: terrorífic (*terrorífico* en espanyol). El que realment significa: genial (*genial* en espanyol).

I com es diu terrorífic? *Terrifying*.

En conclusió, els *false friends*, tot i ser “amics falsos”, és important que siguin els vostres millors amics per no *liar-la* quan parleu anglès!

MÚSICA

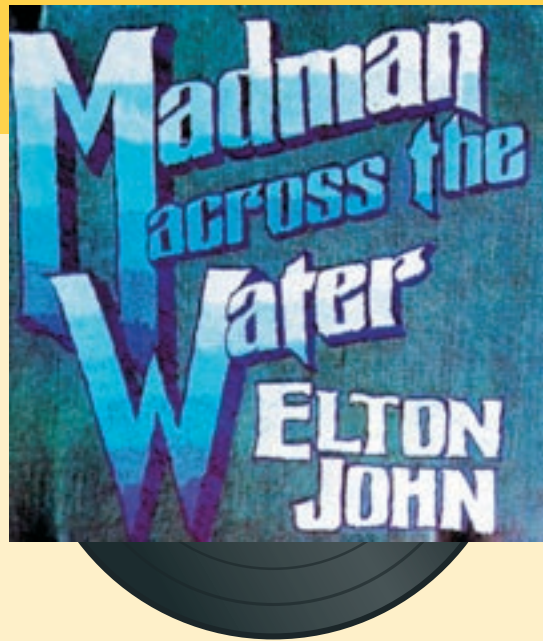
EL CLÀSSIC

Jaume Espuny

ELTON JOHN 'Madman Across the Water'

Island, 1971

Madman Across the Water és el quart àlbum d'estudi d'Elton John. I com els anteriors, torna a contenir una impressionant col·lecció de cançons, compostes totes, també com els anteriors, per Elton John, la música, i Bernie Taupin, la lletra, un dels duos de compositors més prolífics de la història del rock. Però aquí hi ha una novetat que marca molt el disc: els arranjaments orquestrals de Paul Buckmaster, sempre intensament presents i a vegades grandiloqüents, que donen a les cançons un to fosc i inquietant. L'àlbum comença amb dos dels millors temes de sempre d'Elton, "Tiny Dancer" i "Levon", que encara ara acostuma a tocar en directe. Però hi ha tres veritables joies més: la del nom del disc i la meua preferida, "Madman Across the Water", "Indian Sunset", que evoca els indis americans, i "Holiday Inn", amb una màgica mandolina tocada per

Davey Johnstone, guitarrista omnipresent en la majoria de discos d'Elton. Entre els anys 1970 i 1975 Elton John va viure el seu millor moment, facturant més d'una desena de discos en sis anys, la majoria obres mestres. I *Madman Across the Water* és un d'aquests. Elton John possiblement va ser la primera estrella del rock que en comptes de tocar la guitarra tocava el piano. I en aquest disc la interpretació pianística és un festival. Tot i la densa orquestració, el piano sempre és allà, ara romàntic, ara completament salvatge.

NOTES

Quins seran els discos que vindran aquest 2023? (i II)

La setmana passada vam avançar que durant aquest 2023 trauran nou disc Lildami, els Amics de les Arts, Buhos, Crim, Sílvia Pérez Cruz i uns quants concursants de la primera edició del talent show de TV3 *Eufòria*. Però n'hi ha molts més que procurarem recollir en aquest breu espai. Stay Homas estrenaran disc a la primavera (i el presentaran en directe al Cabró Rock de Vic) i de l'escena urbana hi haurà novetats de 31 Fam, els reis del trap català, i també de The Tyets, un del nous fenòmens del pop urbà que ja han posat data pel seu segon àlbum: el 3 de març. També s'esperen estrenes de Caïm Riba, Anna Roig (sense l'Ombre de Ton Chien), Judit Neddermann, la manlleuenc Paula Valls, el *katalonsky* Halldor Mar, Marcel i Júlia, Sergi Carbonell [la crítica del seu nou disc, acabat de sor-

tir el forn, és aquí sota] o La Ludwig Band, un dels grups revelació de la temporada passada que tornaran amb nou treball a la tardor. També han de treure disc aquest 2023 Al·lèrgiques al Pol·len (que en el seu tercer àlbum es catalanitzaran el nom), Miki Núñez, Aitana, Alfred García, Refree, Maio, Joan Rovira, Porto Bello, el Pony Pisador o els lleidatans Sexenni. I un dels millors surt avui mateix, el *Cyclamen* de la vigatana Núria Graham que es va preestrenar a l'últim Mercat de Música Viva de Vic i que aquest mateix divendres es presenta en directe a l'Auditori de Girona. Ah! I aquest 2023 també hauria de ser l'any de l'*Amb l'ai al cor* d'Obeses. Déu-n'hi-do.

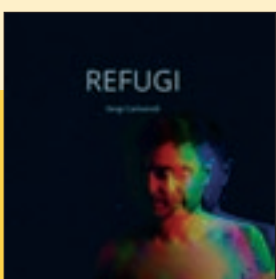
EL TEST Marc Pérez

Primer instrument que vas tocar? El baix. **Primer grup del qual vas formar part.** The Band of Mercromine, l'any 1995. **Primer concert en directe?** Amb El Corredor Polonès al Pub La Ploma d'Ontinyent, el 2001. **Primer disc que et vas comprar?** Un casset: *Kiss Me, Kiss Me, Kiss Me* de The Cure. **Quants discos tens?** Entre CD i vinils, un miler. **Salva'n tres (de discos).** *In Utero*, de Nirvana; *Superunknown*, de Soundgarden, i *The Colour & The Shape*, de Foo Fighters. **Grups o músics de capçalera.** Nirvana, Soundgarden, Nada Surf, Pearl Jam, Berrí Txarrak, Alice In Chains, Foo Fighters... **Un concert (com a públic) per recordar.** Corrosion Of Conformity, Soundgarden i Metallica a l'estadi la Peineta de Madrid el 1996.

NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

SERGI CARBONELL
'Refugi'

Sergi Carbonell era el Hipi de Txarango (teclista, segona veu i un dels compositors de la banda) i fins ara havia editat quatre discos en solitari amb el piano clàssic com a protagonista. Ara, aprofitant tot aquest bagatge, debuta com a cantautor de tall pop amb *Refugi*, un disc amb 13 peces que Carbonell va enregistrar sense presses durant tot el 2022. Una de les cançons és *El viatge*, una declaració d'amor a tot el procés compartit amb els seus germans de Txarango: "Guardarem com un tresor les nits d'aquest viatge al fons del pit...". Imprescindible.

PEP GIMENO 'BOTIFARRA'
'Ja ve l'aire'

Josep Gimeno i Montell, conegut amb el nom artístic de Botifarra, és un *cantaor* tradicional de Xàtiva de 62 anys amb una llarguíssima i llorejada trajectòria. No va ser fins al 2006, però, que va gravar el seu primer disc en solitari, *Si em pose a cantar cançons*. Des de llavors ja no ha parat i ha editat vuit àlbums. L'últim és *Ja ve l'aire*, inspirat, com sempre, per la música popular però en aquest cas amb la dona com a gran protagonista. De fet, hi han col·laborat veus com les de Judit Neddermann, Maria Arnal o la filla del propi Botifarra, Míriam Gimeno.

ARAR
'Arar'

Arar és un nou duet format per la barcelonina Marina Tomàs Amado i la gironina Maria Cruz Millet. Aposten per un format íntim fusionant corda, vent, fusta i veus i en el seu disc de debut hi ha deu peces que mesclen català i castellà tot navegant pels camins del folk experimental i la cançó d'autor. Arar és una petita banda acabada de sortir del forn però les seves components ja tenen experiència en projectes com Pepet i Marieta (Cruz n'és saxofonista, teclista i cantant) o Maria Rodés (Tomàs l'acompanya als directes des de 2019).

SALUT

BelleSaactiva.com / AMIC

Exfoliar la pell a l'hivern: llueix radiant durant l'època de fred

Segur que alguna vegada t'han dit aquesta endevinalla... Saps quin és l'òrgan més gran del cos? Exacte. La pell. I, com passa amb totes les parts del nostre cos, hem de cuidar-la degudament. I és que a l'estiu hi parem molta atenció perquè l'exposem al sol, la tenim visible... però a l'hivern aquestes cures no s'han de deixar. Entre els passos essencials hi ha el d'exfoliar la pell... Vols saber-ne més? Som-hi!

Beneficis d'exfoliar la pell

Primer de tot, per convèncer-te'n et volem mostrar quins són els beneficis d'usar exfoliants.

- 1. Acomiadat de les impureses. Quan exfolies elimines les cèl·lules mortes que queden a l'epidermis, la capa externa de la pell. Això fa que es desobstrueixin els porus, i la pell pot respirar millor, la qual cosa evita que puguin aparèixer grans.
- 2. Ajuda a la renovació de la pell. La nostra pell es renova i produeix noves cèl·lules gairebé a cada moment. De la mateixa manera que l'exfoliant elimina les cèl·lules mortes de la pell, també ajuda la renovació de noves cèl·lules.
- 3. Activa la circulació sanguínia. Això ho fa a partir dels massatges que es realitzen en el moment d'aplicar el producte, que acaba afavorint l'eliminació de les imperfeccions, impureses i toxines produïdes pel cos.
- 4. Millora la depilació. Segur que els pèls enquistats et sonen... Doncs si s'exfolia se n'evita la formació.
- 5. Oxigena la pell. Això que fa que sigui *anti-*

aging... Així és, exfoliar ajuda a disminuir els signes d'edat, ja que elimina les impureses provocades per factors externs.

Alguns consells...

Una vegada ja t'has convençut, hi ha coses que has de saber.

- Cada quan puc exfoliar? No hi ha una resposta concreta, ja que depèn de l'exfoliant i de la teva pell... Si mai n'has usat, comença provant-ho una vegada a la setmana, i mira bé com reacciona la teva pell. Una vegada s'hi acostumi, pots passar a fer-ho dos cops per setmana.
- Completa la rutina d'hidratació! Com t'hem explicat, en exfoliar s'eliminen cèl·lules i pell morta, per la qual cosa la pell queda molt exposada. Davant això, és important que l'hidratis bé. Et recomanem que sigui també una crema calmant, per evitar irritacions.
- La nit és el moment ideal. Encara que parlem d'exfoliació corporal a l'hivern, que és quan més tapades anem, volem igualment donar-te aquesta recomanació. I és que no has d'exposar-te a la radiació solar després d'exfoliar. Si has de destapar-te en algun moment, posa't crema solar!

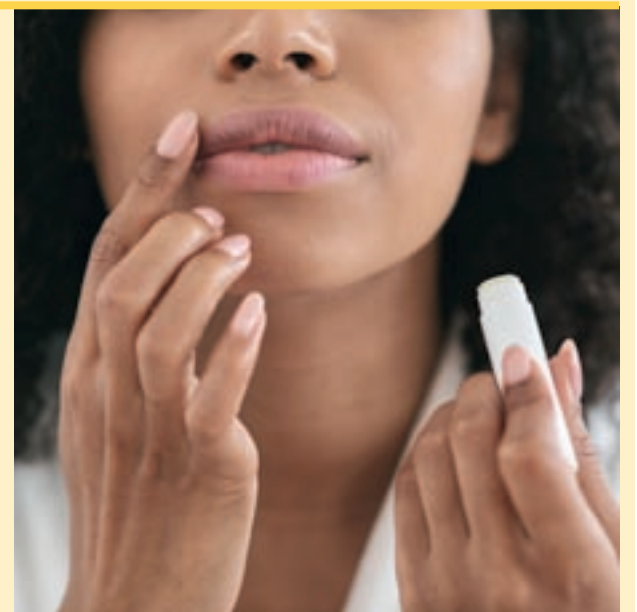
Mujerde10.com / AMIC

Remeis casolans per protegir els llavis del fred

El fred pot esquerdar els nostres llavis i danyar-los

Comencen a arribar els dies de fred extrem, i aquest fet provoca una mica de mal als llavis. Si tens els llavis esquerdats, compartim remeis casolans per posar-hi remei.

- 1. Aplica-hi vaselina abans de maquillar-te i d'anar a dormir. Ajudarà al fet que es mantinguin hidratats i protegits tot el dia, i també durant la nit, després de la teva rutina de *skin care*.
- 2. Treu les cèl·lules mortes amb aigua tèbia. Un remei infal·libre per evitar els llavis esquerdats és treure les pelletes amb una tovallola humida amb aigua calenta. Col·loca-te-la sobre els llavis i deixa uns segons que el vapor de la calor d'aigua desprengui la pell morta. Realitza moviments circulars per eliminar aquestes pelletes.
- 3. Exfoliant natural per treure les pelletes. Necessitaràs mitja cullerada de sucre morè, una culleradeta de mel i un trosset de papaia picada. Aquest exfoliant t'ajudarà a eliminar i prevenir les pelletes, a més de deixar una textura suau i llisa. Hidrata'ls en acabar.

- 4. Hidrata't. És el consell número u que has de tenir en compte per combatre els llavis partits. L'aparició de pelletes és deguda a la deshidratació del cos i quan apareixen és quan comencem a mossegar els llavis, cosa que provoca que es partixin.

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

LA BRETXA DELS TIPUS

No era difícil de preveure, però les dades ho confirmen: la pujada dels tipus d'interès afavoreix la gran banca. Aquesta setmana s'ha conegut, per exemple, que el BBVA preveu haver obtingut el millor resultat dels últims 12 anys i que, en conseqüència, preveu repartir el màxim dividend en tota una dècada entre els seus accionistes. Hi ha consens entre els analistes que es repartiran 1.900 milions d'euros, a partir d'uns beneficis de 6.300 milions. Això es produeix en un context en el qual, mentre la banca trasllada immediatament les pujades de tipus d'interès als crèdits als seus clients, frena la remuneració als dipòsits. Traduït, cobra més i paga el mateix o menys. La bretxa entre el que la banca fa pagar per una hipoteca i el que paga per un dipòsit s'eixampla. Aquest setembre ja frega els dos punts percentuals, naturalment en favor de la banca, quan la mitjana històrica només supera per poc els 1,3 punts. En canvi, el diferencial camina amb fermesa cap als màxims que es marcaven el 2014. L'esquerda és encara més gran si es comparen els interessos dels dipòsits i els dels crèdits de consum, que ja estan al voltant dels set punts percentuals.

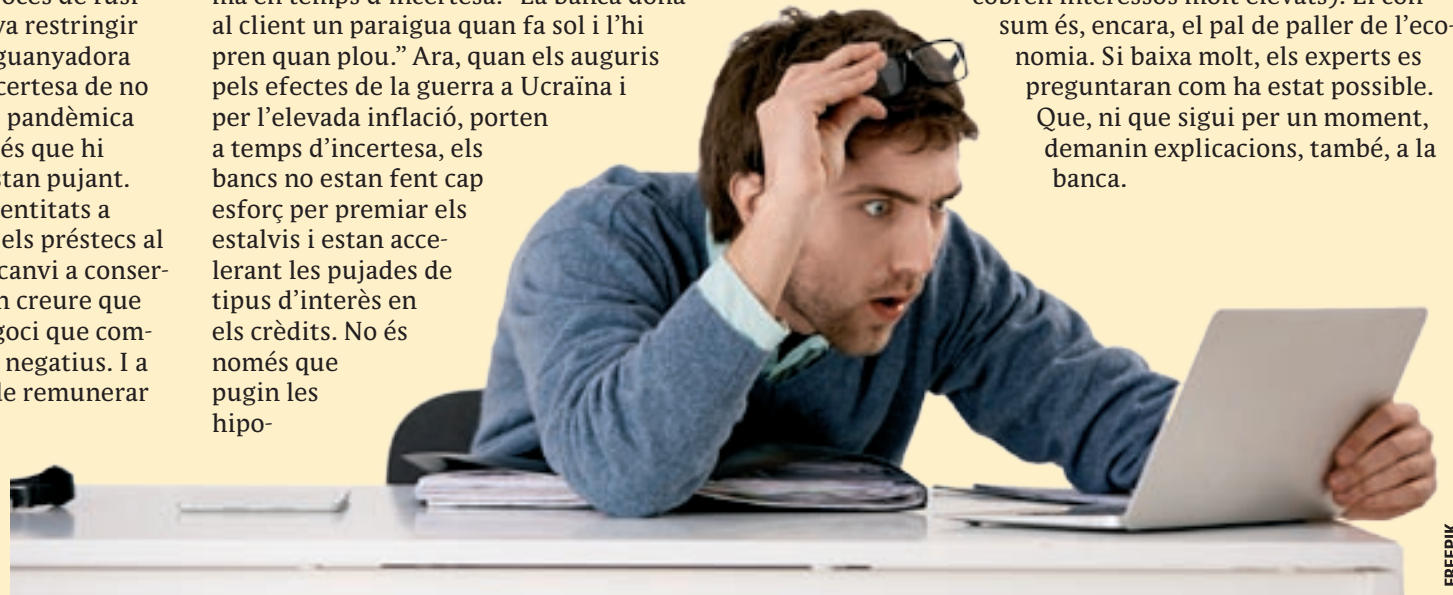
La banca ha sortit guanyadora quan hi ha hagut crisis com la de 2008, quan es van esmerçar ingents quantitats de recursos públics per al rescat de les entitats amb pitjor comportament. Ha sortit guanyadora en la recuperació, amb un procés de fusions que va beneficiar els més forts i va restringir la competència. I també està sortint guanyadora en un context com l'actual el de la incertesa de no saber-se ben bé si encara dura la crisi pandèmica o s'està en recuperació. El que se sap és que hi ha inflació i que els tipus d'interès estan pujant. El pretext d'aquesta pujada porta les entitats a incrementar el cost dels crèdits, tant els préstecs al consum com les hipoteques, però en canvi a conservar les comissions amb les quals feien creure que estaven compensant la pèrdua de negoci que comportava un context de tipus d'interès negatius. I a més, ajorna la decisió sobre si s'han de remunerar els dipòsits.

Les dites populars sobre la banca es confirmen en l'actual context de tipus d'interès a l'alça. "El negoci dels bancs és comprar diner barat i vendre'l car." Efectivament, els dipòsits els clients de la banca estan decantant-se per mantenir posicions i no arriscar. És arriscar, per exemple, decantar-se pels fons d'inversió, que l'any passat van tenir una pèrdua de rendibilitat del 8,4% segons dades de l'Associació d'Institucions d'Inversió Col·lectiva i Fons de Pensió (Inverco). Després que, durant la pandèmia, els estalvis a l'Estat s'incrementessin de manera notable, la tendència és descendent. Els estalvis a l'Estat espanyol han baixat en 76.000 milions d'euros en els nou primers mesos de 2022. És un 3% menys que el que tenien en dipòsits, fons d'inversió, accions o assegurances al començament de l'any passat. Clarament, entre la recuperació de la normalitat i, sobretot, la inflació el ribot ha passat per la capacitat d'estalviar. Però encara hi ha un element que no cal perdre de vista: els dipòsits – per entendre-ho els comptes corrents i les llibretes de tota la vida – són la forma més habitual d'estalvi. Al setembre representaven un 41% del total, tres punts més que al gener. Els clients es comporten com apunten els experts. En temps de bonança tot hom s'atreveix a tastar plats exòtics, però en temps d'incertesa tornen les dietes clàssiques.

Una altra dita sobre els bancs que es confirma en temps d'incertesa: "La banca dona al client un paraigua quan fa sol i l'hi pren quan plou." Ara, quan els auguris pels efectes de la guerra a Ucraïna i per l'elevada inflació, porten a temps d'incertesa, els bancs no estan fent cap esforç per premiar els estalvis i estan accelerant les pujades de tipus d'interès en els crèdits. No és només que pugin les hipo-

teques, que també, és que les empreses que poden tenir necessitat de finançament per expandir-se i generar més ocupació estan veient com els tipus d'interès que els cobren per als crèdits s'han apujat fins a nivells com els de 2012 i, a sobre, amb una exigència superior de garanties. Creix també el rebuig a algunes peticions de crèdit a les empreses quan, en canvi, l'índex de morositat bancària està en el nivell més baix dels últims 12 anys. Sense paraigua quan comença a ploure.

No és estrany que la situació porti als resultats extraordinaris que està tenint la banca. Remunera els dipòsits com quan els tipus d'interès estaven en negatiu, cobra els crèdits d'acord amb la pujada que ha acordat el Banc Central Europeu i manté la política de comissions que va aplicar quan no tenia gaires alternatives per rendibilitzar el negoci. A sobre, desmantella la xarxa d'oficines, cosa que propicia menys despesa de personal sense que el deteriorament del servei els passi gaire factura. Tot això està sent possible perquè encara no s'ha donat la situació en què les incerteses s'hagin traduït en un descens de l'activitat ni tampoc del consum. Les dades mostren que l'ocupació està resistint l'embat, però si la ciutadania continua perdent poder adquisitiu perquè els preus pugen molt més que els salaris durant molt temps, hi ha un risc clar que el consum se'n ressenti (més encara si els bancs cobren interessos molt elevats). El consum és, encara, el pal de paller de l'economia. Si baixa molt, els experts es preguntaran com ha estat possible. Que, ni que sigui per un moment, demanin explicacions, també, a la banca.

FREPIK

INDICADORS

Menys canvis accionarials

Les operacions d'adquisició i fusió d'empreses es van alentir l'any passat a Catalunya. Segons dades de l'informe anual de la consultora Deloitte, que recull el diari *Expansión*, el total d'operacions va baixar només un 3%, però l'import total es va ressentir de les incerteses de l'exercici, amb un descens del 20%. Per a la consultora, Catalunya conserva, però, l'atractiu per a les inversions empresarials.

Més treballadors en actiu

El nombre d'afiliacions a la Seguretat Social va créixer un 3,4% interanual el desembre del 2022 a Catalunya i es va situar en 2.941.805 afiliacions. Totes les comarques van créixer menys la Noguera, el Berguedà, les Garrigues i el Moianès. Els majors augments absoluts es van registrar al Barcelonès, el Baix Llobregat i el Vallès Occidental i en termes relatius, el Baix Penedès, la Garrotxa i l'Anoia.

ALEGRIA INTERIOR

Toni Juclà / sodecaminar@gmail.com

El cant dels ocells

Encara que a l'hivern n'hi hagi pocs, sentir els ocells com canten a migdia, quan el sol escalfa una miqueta, és d'aquelles grates sensacions. A més, si un dia pots fer mandres dins el llit i et desperten les seves refilades, té tots els números de ser un gran dia. Ho corroboren estudis científics que han comprovat que la piuladissa dels ocells redueix el nivell d'ansietat i paranoia causades per una nit de somnis intensos. Doncs, deixem a la foscor allò que no veiem per posar l'atenció en allò que gaudim.

Les aus en general són sensibles a la qualitat de l'aire, sobretot el que no circula. Tant és així, que en segles passats, els miners quan baixaven a les profunditats de les mines anaven sempre acompanyats d'un canari dins una gàbia. Havien descobert que detectava abans els mals aires. Així, quan l'ocell es

desmaiava els miners corrien cap a l'exterior. Diuen que gràcies a aquest senzill i sinistre invent molts miners van salvar la vida. Per tant, podem constatar que tenir ocells a prop de casa és sinònim d'un bon ecosistema, d'equilibri i harmonia, perquè amb l'aire net tothom hi pot viure.

Per aquest nou any, us proposo potenciar la presència d'ocells a prop de casa. Prendre consciència que hi són i facilitar que hi siguin. Qui té un parc a tocar ho té més fàcil, sempre que hi hagi plantes que els acullin i alimentin. Qui té un pis amb un petit balcó, que faci un abeurador i una petita menjadora, segur que ho agrairan amb una bona refilada.

Qui tingui un jardí que hi construeixi una petita basseta, si pot ser, amb aigua corrent i peixets que la mantindran més neta. I a tots dos s'alimentaran dels insectes que ponen els ous a l'aigua. Qui pugui que planti un fruiter i deixi els fruits que miren el cel pels voladors. I els que tinguin un hort, que muntin una petita caseta on puguin fer el niu, i a més que deixin créixer les plantes auxiliars, que són molts bons aliments per als ocells i així evitar que es mengin la vianda.

Els antropòlegs consideren que per la seva capacitat de volar, les aus es van convertir en símbols de comunicació entre el cel, el món dels déus, i la terra, el món dels éssers humans. Personalment, intento contribuir a aquesta comunicació amb un hort ple de vida, potenciar la biodiversitat i facilitar la convivència entre espècies; plantes, insectes, rèptils, petits mamífers i ocells passatgers, rapinyaires, bevedors i caganers. Gràcies a tots, la comunicació amb el cel flueix amb alegria i consciència. Com passa especialment en aquesta època, que em visita un pit-roig, fa una estada ràpida, i potser pernocta un parell o tres dies. Sempre s'apropa, crec (o potser m'ho imagino), una mica més del normal, em canta una petita melodia que em trasllada el pensament a recordar ma mare. I és molt bonic pensar que és aquí, en aquell instant, sentint la seva essència i així, gràcies a aquest ocellet, poder-la recordar.

HORÒSCOP

Roser Bona

Del 20-01-2023 al 26-01-2023

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

T'agradaria muntar un grup o associació per defensar una causa o posar de manifest un problema comú. En l'àmbit laboral, et mous per defensar els teus drets fonamentals.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

El Sol a Casa X activa el sector professional. Si tens una xerrada pendent amb el cap de l'empresa per demanar un augment de sou o algunes millores, pot ser un bon moment.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

Estàs ple d'idees i inspiració. Una escapada a la natura pot tenir efectes terapèutics. Si hi havia tensions amb la família política, es donen oportunitats pel diàleg.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

La Lluna Nova propicia uns dies de certa contenció. Penses a fer algun tipus d'inversió, pensant en el futur. Si estàs solter, pot sorgir una atracció fatal on menys esperes.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

Temes com la filosofia o l'espiritualitat et generen interès i cerques informació o bibliografia per aprendre més. Podries rebre un regal de la parella o d'algú molt proper.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Mires minuciosament el passat per no repetir errors de l'àrea sentimental. Poses el focus en els assumptes materials. Ets més conscient del teu valor i de com tirar endavant.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

Amb la conjunció Venus/Saturn a la Casa V et prens l'amor seriosament i vols una relació amb compromís. Si ja tens una edat, podries rebre la notícia que seràs avi.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

Et motiva tenir una nova llar o redecorar la que ja tens. Els assumptes familiars que has deixat pendents sorgeixen per ser atesos. En l'amor et convé ser més franc.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

Modifiques la manera de veure les coses que no pots canviar. Si estaves mentalment apàtic, entren nous interessos que et mouen a l'aprenentatge. Podries tenir nous veïns.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

El Sol a Casa II posa en relleu tot el que no gestiones bé al sector econòmic. Guanyes seguretat i si no t'atreveies a dir el que penses, ara ho faràs amb més determinació.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

Per molts anys! El Sol entra al teu signe. En l'amor vols més estabilitat i si encara no tens parella, voldries trobar una persona madura. Un assumpte familiar demana ser atès.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

Et connectes amb el teu costat més tendre i repar-teixes amor. Perdones algunes persones perquè no vols viure amb amargor. Una amistat no és el que sembla i te n'apartes.

CINEMA

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Joan Millaret i Valls

'Living'

D'Oliver Hermanus

Viure

Després de passar pel darrer Festival de Cinema de Venècia, fora de competició, i també a la secció Perles del 70è Festival de Cinema de Sant Sebastià, *Living*, del director sud-africà Oliver Hermanus, arriba als nostres cinemes. Un film impregnat de cinefília en tractar-se d'un *remake* d'un clàssic dels cinquanta, *Vivir/Ikiru* del japonès Akira Kurosawa. La present adaptació compta amb un guió de l'escriptor japonès Kazuo Ishiguro, resident a Anglaterra des dels anys seixanta. Aquest premi Nobel de Literatura 2017 és l'autor de la novel·la *El que resta del dia*, portada al cinema per James Ivory el 1993, o *No em deixis mai*, portada al cinema el 2010 per Mark Romanek i amb guió d'Alex Garland.

Una adaptació feta amb personalitat pròpia i que ens deixa un film preciós, delicat i commovedor. Oliver Hermanus trasllada l'acció del Japó al Regne Unit, concretament a Londres, en un temps històric similar, la postguerra que va seguir a la Segona Guerra Mundial. A diferència del blanc i negre original, l'adaptació d'Hermanus està filmada en color, però utilitza una paleta cromàtica que sembla inspirar-se en el Technicolor dels cinquanta, amb una temperatura que recorda, per moments, els tons sublimats del

cinema anglès de William Powell i Emmerich Pressburger.

El film aporta un toc molt *british* amb una classe funcional estirada, un univers ple de convencions, un món encapsulat en si mateix. Però també es transcendeix la cosa local per dur a terme un retrat general d'una administració molt burocratitzada, una maquinària inoperant. I és que el protagonista és un funcionari de vida grisa, de molta discreció i més invisibilitat, encara. El títol original, *Vivint*, resulta molt emblemàtic, plenament carregat de sentit: viure vol dir trobar un sentit a la vida, viure vol dir prendre partit, viure vol dir reaprendre la vida en temps de descompte.

Un film també sobre el compromís i la dignitat a través de la imatge d'aquest home malalt que s'entrega finalment a la seva feina per fer possible unes obres que permetin un parc infantil en un solar abandonat, emprendre accions que transcendeixen. *Living* ens deixa el paper d'un superb i corprenedor Bill Nighy – amb pel·lícules com *Love actually* (2003, Richard Curtis) –, actor britànic encaïllat en papers secundaris o de repartiment, que aquí esdevé el perfecte reflex de l'actor japonès del film original, Takashi Shimura.

OFERTA CULTURAL

M. Erra / T. Terradas

Ferran Palau inaugura el festival Tastautors a Cardedeu

Ferran Palau. Tastautors-19è Cicle de Música Nostra. Teatre Auditori Cardedeu. Dissabte, 21 de gener, 19.30.

Ferran Palau portarà el seu minimalisme pop al Teatre Auditori Cardedeu en un dels seus darrers concerts abans d'acomiar-se. L'artista arriba amb els seus dos últims treballs, *Parc*, publicat el febrer de 2021, on parla novament de l'amor, i *Joià*, publicat a finals del mateix any.

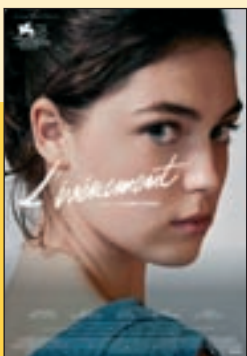

Imanol Arias, al Cirvianum

'Muerte de un viajante'. Teatre Cirvianum, Torelló. Dissabte, 21 de gener, 20.00h.

Imanol Arias, un dels grans dels platós de l'Estat espanyol, és el protagonista d'aquesta celebrada versió de *Muerte de un viajante*, d'Arthur Miler. Sota la direcció de Rubén Zuchmacher, el muntatge ha recorregut teatres de tot l'Estat.

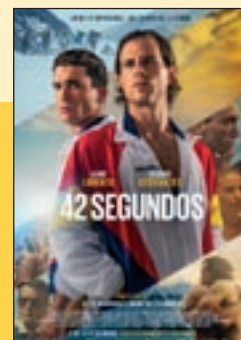
CINECLUB

'L'esdeveniment'

França, 2021. Dir.: Audrey Diwan. Drama. Ens situem a França, l'any 1963. L'Anne és una jove estudiant brillant amb un futur prometedor al davant. Però quan queda embarassada, veu com aquest futur pot ensorrar-se, i per això, malgrat el dolor, malgrat la vergonya, malgrat l'estigma social i malgrat la possibilitat d'anar a la presó, decideix fer el possible per avortar. Als anys 60, a França, l'avortament era il·legal, i sota un aspecte de país avançat, imperava un conservadorisme que acabaria saltant pels aires el maig del 68. La pel·lícula adapta la novel·la homònima d'Annie Ernaux en què relatava la seva batalla per interrompre un embaràs. No obstant això, el gran tema de la pel·lícula no és l'avortament, és la llibertat.

CINECLUB VIC
24 de gener - 20h
Espai ETC

AC GRANOLLERS
24 de gener - 19h
Cinema Edison

MONTORNÈS DEL VALLÈS
22 de gener - 18h
Espai Cultural Montbarri

CICLE GAUDÍ '42 segundos'

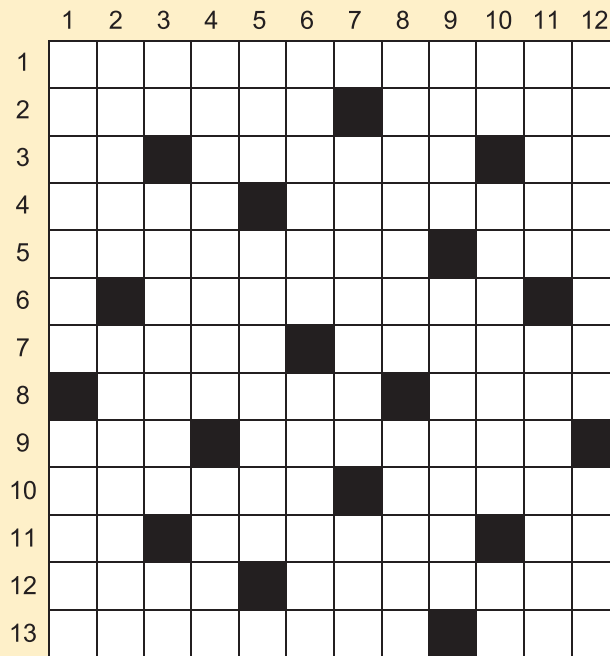
Espanya, 2022. Dir.: Àlex Murull, Dani de la Orden. Drama, basat en fets reals. A pocs mesos de les olimpíades de Barcelona 92, la Selecció espanyola de waterpolo té tots els números per passar sense pena ni glòria. No estan preparats i necessiten un cop d'efecte si no volen fer el ridícul jugant a casa seva. Aquest cop d'efecte arriba ràpid en forma de nou entrenador amb fama de dur i tècniques de treball més que qüestionables. A més, a l'equip es respira rivalitat entre dos dels seus líders: Manel Estiarte i Pedro García Aguado. Però gràcies a un esforç sobrehumà, al treball en equip i al suport de tot un país, demostraran al món sencer que es pot arribar més enllà d'on mai no van imaginar.

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS _ Pau Vidal

HORIZONTALS: 1. Destil·lacions de l'autoritat causants de múltiples temptacions / 2. Estil gallinaci-decoratiu. En conté una pila, però en desfila només una / 3. Lliure empresa. Remei que té alguna cosa de màgia. Extrems del Neuchatel / 4. Prepari les pistes amb força nervi. Colorants per cridar l'atenció dels pits / 5. Camins que duen a Roma més de pressa. Orient en festa / 6. Per la revolució. Subordinació sintàctica per sota del taxi. I per la independència / 7. Saltà sense aixecar-se de terra. Sol rematar els comentaris amb un somriure seriós / 8. És a l'acín com al tip el típic. De color groc pinxo / 9. Estan en consonància amb el dàtil. Foteu el sol al cap, o si més no la llum / 10. Escriu d'alguna manera: són afers d'urea. És un retrògrad perquè no té res a la carcanada / 11. Marges de benefici. Per darrere és d'allò més manejable. Preposició a lloc / 12. Li ha quedat a l'escorça la punta del coltell. Atipi més del compte l'amic basc / 13. Quan un ateny la seva ja està aturat. Partidor d'aigües.

VERTICALS: 1. Agafar una decisió; per exemple, quedar-se el sol. Vacil·lació reservada a pensadors / 2. Romaní que per sota fa remor. Adoracions a base d'estrany alirets / 3. El sí de les dames. Mitjà de transport modernament orientat vers la comunicació. Limiten la llibertat / 4. Un assassinat com aquest va de dret a la brigada. Limita amb aigua pertot / 5. El primer que es veu de l'iceberg. Cant de la victòria de l'Epi sobre el fenici. Surt guanyant amb el substitut / 6. Va fer pràctiques amb les calderes i ara es dedica

a l'escultura. Pregueu a la manera laica / 7. Sis sense seguretat social. Cogites dissimuladament assumptes de màgia negra. Al mocador d'en Cirici Mateu Romall / 8. Veure venir intencionalment. S'apropia del lavabo / 9. Vocalitzen l'ideari. Afaitada amb finalitats tèxtils / 10. Ogiva lliure d'impostos. Aplegaven de l'últim fins al primer. Tracció immòbil / 11. Companyes de llit de les nenes. Dispari el tret mortal contra el personer de dalt / 12. Quan el sol agafa i diu prou. Vinga, valor, tros d'animal!

SUDOKUS

Ompli la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: mitjana

				1	8		5	
	5		7		3			9
6	3	8	2	5		7		
5	8	6		4	2			
							6	
		2	5	7			4	
2	9			8	4			7
					7			
3							4	

Dificultat: difícil

	9				2			
	2	3	7	9		4		
7		8		3	6		9	
8			3		9			
				2				
		5	1			7	6	
					8	6	5	
	8	7	5				2	
		2			3		4	

QUADRE NUMÈRIC

5	-		-		-6
+		-		-	
2	+		-		1
-		+		-	
	-		+		6
6		1		-8	

SOPA DE LLETRES

J	Ú	P	I	T	E	R	A	U	N
I	W	O	W	K	H	C	R	R	E
I	R	U	C	R	E	M	R	À	D
S	E	S	T	J	Z	S	E	V	N
D	U	R	A	T	M	X	T	E	A
N	A	N	Ó	T	H	I	P	I	H
M	Q	P	E	C	U	T	H	K	W
X	T	M	G	V	Ú	R	B	I	S
U	S	G	G	F	Z	O	N	W	X
D	R	D	B	V	I	X	F	B	H

Trobeu aquestes paraules a la sopa de lletres. Poden anar en qualsevol direcció. Les paraules poden compartir lletres a mesura que es creuen.

- Mercuri
- Venus
- Terra
- Mart
- Júpiter
- Saturn
- Urà
- Neptú
- Plutó

SOLUCIONS

	8-	T		9	
6	9	+	4	-	1
		-		-	
1	7	-	6	+	2
		-		-	
-6	8	-	3	-	5

6	9	4	8	1	2	3	7	5	
8	4	8	7	5	6	1	9	2	3
3	1	9	2	4	8	6	5	7	
2	3	5	1	8	4	7	6	9	
9	4	1	6	2	7	5	3	8	
8	7	6	3	5	9	2	1	4	
7	5	8	4	3	6	1	9	2	
1	2	3	7	9	5	4	8	6	
6	9	4	8	1	2	3	7	5	

Dificultat: difícil

3	6	7	1	2	5	4	9	8
8	4	1	9	3	7	6	2	5
2	9	5	6	8	4	1	3	7
9	1	2	5	7	6	8	4	3
4	7	3	8	9	1	5	6	2
5	8	6	3	4	2	9	7	1
6	3	8	2	5	9	7	1	4
1	5	4	7	6	3	2	8	9
7	2	9	4	1	8	3	5	6

Dificultat: mitjana

1	P	R	O	H	I	C	I	O	N	S			
2	R	O	C	O	C	O	L	E	G	I	O		
3	E	M	E	T	G	I	A	N	L				
4	N	E	V	I	E	S	S	I	N	E	S		
5	D	R	E	C	E	R	E	S					
6	H	I	P	O	T	A	X	I					
7	E	L	I	D	I	R	O	N	I				
8	A	C	I	N	I	C	L	U	T	I			
9	T	L	I	I	N	S	O	L	E	U			
10	U	R	E	I	C	S	C	A	R	C	A		
11	B	I	L	L	I	T	C	U	D	E	N		
12	T	E	L	L	E	M	P	A	T	X	I		
13	E	S	T	A	T	U	R	A	V	A	R	E	M